

השבת

עלון
מס' תתס"ג

בס"ד
פרשת בא

של רבי נחמן מברסלב

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"מ ב, סו)
טוב להגיד ולשיר נ נח נחמן מאומן לזכות לכל הישועות

שיחות

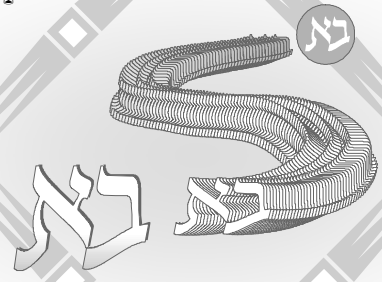
(מרי ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

§ ... יצאנו מיבניאל, המושבה על יד טבריה, היה חורף, התחלנו ללכת אחרי הצהריים באיזה מושבה, והיה אוויר טוב מאד, לא היה גשם, ופתאום ירד מבול, שבר ענן, שיטפון, ונעשה לילה וחושך כזה, לא רואים איפה ללכת, אם כאן ואם כאן. היינו בבוא, עוד לא עבר עלי דבר כזה, כי לפני שבעים שנה היה פה הטורקים והיה פה סכנות, ערבים היו רודפים וגוזלים... הבוץ היה כמו דבק, הוצאנו רגל, זה היה נס, היה פלא, איך אפשר להוציא? הוצאנו רגל ואנחנו נכנסנו... על-כל-פנים, רבי ישראל (קרדונר) עליו השלום נעשה חולה, הוא קיבל מחלת קיבה... פעם הראשון בחיי, שהיינו במדבר בחושך בשיטפון, ואין יודעים איפה ללכת ואיך יוצאים מהבוץ, חושך, אי אפשר לתאר הכל, על-כל-פנים, בקיצור, עשינו במסירת נפש להגיע לאיזה מקום, כי אנחנו יכולים למות כאן מהקור, השם יתברך היה לו רחמנות עלינו...

§ כבר הלכנו זמן רב בבוא, ולא היה לנו שום תקווה, לא ראינו שום תקווה, איך נזכה להגיע למקום ישוב? אנחנו בחושך, אנחנו לא יודעים ללכת, אם לכאן, אם לכאן, אם לכאן, אנחנו לא יודעים שנינו התחזקנו וככה הגענו, פתאום ראינו מרחוק איזה נר, אז לא היה חשמל, רק מנורות נפט, על ידי הוילונות, החלונות, ראינו, יש אור בבית, זה מקום ישוב, אבל איך מגיעים לשמה?...

§ הגענו כבר להבית, והאיכר ראה הבוץ שלנו, הכניס אותנו לחדר, כל החדר נעשה בוץ כמו מים, אמרנו לו: "אנחנו צריכים קצת תה לחמם את הבטן, לחמם את הרגל", אז הוא אמר: "יש לי תנור, יש קומקום גדול, אנחנו ניתן לכם תה כמה שאתם רוצים", בחסדי השם יש לנו תה, יש לנו חדר כבר, אנחנו ביבשה, אנחנו בחדר, התפללנו 'ערבתי', כאילו לא קרה כלום, כאילו לא היה בוץ, הוא חדש, עושה חדשות, הוא נעשה חדש, אבל הרגשתי עכשיו אני כל כך יגע, אני כל כך איש חלש וכואב לי כל הגוף, כל האברים, שיתנו לי רק לשכב כמה ימים, רק לשכב, לא יתנו לי כלום, אני רוצה רק להמיטה, אני לא רוצה לא לאכול, לא לשתות, ורבי ישראל קארדונר, לפני שהלך לישון על המיטה, היה לו כמה דיבורים לדבר עם השם יתברך, ככה נותנים הנשמה? צריכים להתוודות ולדבר עם השם יתברך, הנשמה צריכה לצאת, אני ביקשתי אותו: "אני רוצה לשכב", היה לי את המיטה שלי, ואני שכבתי כמו מת, והוא עשה פה הוידוי והיקריאת שמעי כאילו לא קרה כלום, היקריאת שמעי היה במסירת נפש כזה, "שמע ישראל... וואהבת...". אני חשתי, "הלילה הזה אי אפשר לקום בחצות, אחרי שיטפון כזה, איך אפשר לקום בחצות לילה?", אני חשתי, "הלילה הזה אין חצות", אבל הוא היה גיבור, אריה, הוא קם בחצות לילה, כמו מי ששנרף, יש שריפה בביתו וצריכים להציל, הוא קם בגבורה כזו, אני לא הרגשתי שום אבר, היה כואב לי כל הגוף... חצות כזה, שמעתי החצות שהוא אמר בהתעוררות כזה, אני כבר שכבתי במיטה כמו ששוכבים על קוצים, איך אפשר? ששומעים חצות כזה, איך אתה רוצה לישון? איך אתה שוכב?

§ אחרי שהוא אמר חצות, ושמעתי החצות שלו, אמרתי: "מה זה אתי? עד מתי תשכב? התגברתי וקמתי, הוא לא אמר לי לקום, הוא הבין שאי אפשר, אבל הוא היה עניין אחר לגמרי, עושה חדשות, הוא היה מקורב לרבנו הקדוש, רבנו הקדוש עושה חדשות, אני קמתי והלכתי, הוא היה יושב על שולחן והיה נר של שמן, של חלב, והוא ישב על השולחן עם זוהר הקדוש, ואני ראינו את הפנים שלו, היה אש הפנים שלו אדום והיה פחד להסתכל בפניו, והשולחן והרצפה רעדו, והוא היה רועד, והשולחן והרצפה היו גם כן רועדים מהרעדה שלו, אחר כך הגיע זמן התפילה, והוא עשה הכנה להתפילה, ואחרי חצות כזה, הוא עשה תפילה כזה, שכל המושבה לא יכלו... כל אחד יש לו

שבת בא

וינצלו את מצרים ... (י"א, ל"ו)

עיקר תקון העשירות דקדשה הוא עניות, דהיינו מי שאינו מתגאה בדעתו ומחזיק עצמו כעני, ובאיזה מעמד שהוא בין שהוא עני ממש או בינוני או עשיר מפלג מחזיק עצמו תמיד כעני ואביון גדול, בבחינת דוד המלך, שבגדל מלכותו וגדלתו ועשרו, אמר תמיד: "כי עני ואביון אנכי", "ואני עני ואביון", כי האדם ראו לו להבין עצם עניותו בזה העולם, כי אפילו הצדיק אי אפשר לו לצאת ידי חובתו בשלמות נגד ה' יתברך, כמו שכתוב: "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", מכל שכן שאר בני העולם; אם כן, אפילו לחם צר ומים לחץ אין מגיע לו, חס ושלום, לפי מעשיו, רק ה' יתברך זן את העולם כלו בחסדו, ואם כן אין עני יותר ממנו, כי הוא אכל דלאו דילה [הוא לא אוכל משלן]. וכשמשים אל לבו האמת ויודע זאת בברור, אזי טוב לו תמיד, ויזכה לעשירות אמתי, שהוא מה שאמרו רז"ל: "איזהו עשיר, השמח בחלקו", כי ישמח תמיד בחלקו, מחמת שידוע שהכל חסד גדול מה' יתברך, אפילו לחם צר ומים לחץ. ועל ידי זה יזכה לעשירות ממש, לכל הון דעלמא, בחינת: "מאן דאיהו זעיר איהו רב" (מי שהוא קטן הוא גדול), וכתוב: "מקימי מעפר דל וכו' להושיבי עם נדיבים" מעפר דייקא, היינו מי שמששים עצמו כעפר. וגם אחר כך, כשזוכה לעשירות ממש, לכסף וזהב וחפצים הרבה, לא יפול על ידי זה להתאוות מה שאינו שלו, כי גם בעצם עשירותו יחזיק עצמו לעני ויהיה שמח בחלקו תמיד.

לא כן הרשעים, שהם בהפך מכל זה: כשהוא עני, הוא כבעס על השם יתברך על עניותו וחסרונו, בבחינת "והיה כי ירעב והתקצף וכו'" (ישעיה ח'), ותכף כשיש לו איזה ממון, הוא מלביש את עצמו במלבושים שאינם ראויים לו לפי ממונו, ועל ידי זה חסר לו יותר מבתחילה. וכשמרוויח עוד ממון יותר, מתחיל לקנות לו כלי כסף ומרגליות ותכשיטין, והכל בכפלי כפלים מכפי ערכו, ועל ידי זה חיי מרים ומרורים תמיד, עד שיש הרבה שבימי עשירותם חיייהם מרורים יותר מבימי עניים, ועל ידי זה באים על פי ר' לוי עניות ממש, ומתים בעלי חובות, וגם בימי עשירותם תמיד היה חסר להם כפי הנהגתם והצטרכותם העצום, והכל מחמת גסות הרע, ואינם חושבים על תכליתם הנצחי, וכאילו כל העשר מגיע להם לבד. "ומאן דאיהו רב הוא זעיר" [ומי שהוא גדול הוא קטן], והקדוש-ברוך-הוא משפילם, ומתים עניים ממש ובעלי חובות.

וזה בחינת: יאה עניותא לישראל, שעיקר היופי והנוי לישראל הוא מידת העניות, היינו מי שמחזיק עצמו לעני תמיד, הוא נאה ויפה תמיד, כי כל מה שיש לו הוא נאה ויפה אצלו תמיד, אפילו מלבוש של פשתן וטלאי על גבי טלאי, הכל נאה ויפה אצלו ושמח בו מאד, כי יודע שאינו ראוי לו לפי מעשיו אפילו מלבוש כזה, ואז הוא נאה ויפה תמיד, כי אחר כך גם כשיהיו לו מלבושים של משי ושל כסף וזהב, יהיו נאים ויפים אצלו תמיד. אבל מי שאינו מחזיק עצמו כעני, וכל מה שיש לו הוא מתאוה יותר, אינו זוכה לנוי ויפי לעולם, כנראה בחוש, שאפילו לובש בגדים יקרים וכו', תמיד חסר לו עוד בגדים יקרים ביותר של גדולי הקצינים ביותר, כידוע כל זה. ועל כן עיקר תקון הממון והעשירות הוא עניות כנייל, כי האדם צריך לאחז' תמיד בקצה האחרון ולזכור שנוכל ע"ם, כמו שכתוב (איוב א'): "ע"ם יצאתי מבטן אמי", שזהו תכלית העניות, וכנגד עניות זה כל מה שיש לו הוא עשירות גדולה, ואז יהיה שמח בחלקו בכל מה שיש לו, הן מעט או הרבה. ועיקר גלות מצרים, שהיינו תחילה בגלות מר וקשה וכבד כזה, ואחר כך הוציאנו בעשירות כזה, כאשר הבטיח לאברהם אבינו: "ואחרי כן יצאו ברכש גדול". ולמה לא נתן לנו העשירות תכף בלא צער הגלות? אבל הכל היה לטובתנו, כדי להזדכך בכור הברזל בגלות, כדי לברר ולזכך העשירות, להוציא אותנו מתאוות ממון שהוא עשירות וממון דסטרא אחרא, שכל מה שיש לו יותר חסר לו ביותר, ולזכות לעשירות דקדשה שבא על ידי עניות דייקא, שזה בחינת מה שאנו אוכלין בפסח מצה, שהוא לחם עני, ומרור, כדי לידע ולזכור בהמירות והעניות, שזה עיקר שלמות תקון העשירות דקדשה כנייל. (לקוטי הלכות - הלכות מגילה ו' - אותיות י"א י"ב מתוך אוצר היראה - ממון ופרנסה - ל"ז)

חצות לילית אקום אלויות אב
לא אבדתי קצת...

מכתב

עבודה, איכר, כולם היו סביב הבניין שלנו מהקולות שלו, מהתפילות שלו מתפילת 'שחרית', בקיצור אני ראייתי שאי אפשר לי להיות בחדר, אני יכול לגווע, והיה פחד, נפל עלי יראה ופחד גדול, אז נתקרבתי להדלת ההזקנית בהדלת, בזמן שלא יהיה לי שום אפשרות להיות בבית, אז אני אספיק לצאת לחוץ, אני לא משקר, אני לא מגזים, עוד לא אפשר להסביר איך זה היה, כי אנחנו יכולים לחשוב: "מספרים מעשה"...

(ספר אפי הנחל א' - מכתב פ"ג)

ב"ה, ר"ח תמוז תשכ"ד.

לכבוד לבי וחיותי, אשר מסר את לבו אל הצדיק הרועה נאמן ורחמן שמקבץ כל הנדחים והאבודים שתעו כשה אובד במדבר שמים ומחזירים לאביהם שבשמים, ברכה ושלוש וכל טוב לארך ימים.

את המענק בסך מאה לירות ישראליות קבלתי ונהניתי מאד מאהבתך וחסדך הגדול עלי שהרבית להיטיב עמדי כל-כך, ואני עיני אל ה' תלויות ומבקש ומתחנן שברחמי וחסדיו המרבים יהיה בעורך ויתן לך מתנה מאוצר מתנת חיים, החיים הארכיים של הבעטלר הזקן שבזקנים דקדשה, ויגמר ישועתך הגדולה והנפלאה אשר התחיל להפליא עמך לקרבך לנקדת האמת, לא בשביל שום פניה וכבוד של עולם הזה, רק למען האמת לאמתו, ושיהיה לך חלק גדול בבניין בית המקדש שבונה הצדיק, שהוא התגלות דעתו הקדוש בעולם, שמביא לידי קיום התורה ומבטל מצח הנחש שורש חכמת הטבע, ומחזק אמונת הרצון, שידעו כלם שהכל מתנהג רק ברצון הבורא, ועל-ידי זה ממילא מתחזק הרצון של אדם שירצה ויכסף רק לעשות רצון ה' יתברך. מי יתן שנוכה להגיע מהרה אל התכלית הטוב אשר הצדיק רוצה להביאנו אליו, אשר רק בשביל זה באנו לעולם.

אם יתנדבך עצמו לדברי התורה היוצאים מפי הצדיק, תמה אני איך אפשר אחר-כך לסבול ולחפץ חיי העולם הזה, וזהו "כל הנהנה מדברי תורה, נוטל חיי מן העולם", והבן היטב. אוהבך באמת לנצח, המצפה תמיד לישועתך והצלחתך.

המעתיק ישראל דב אודסר

אנא אדון יחיד, המלמד תורה לעמו ישראל, רחם עלינו למען שמך וזכני להתדבק בתורתך הקדושה, ותפתח את לבי ודעתי עד שאזכה לשמע ולהבין היטב בלבבי את כל דברי תורתך הקדושה והטהורה והתמימה המשיבת נפש ומחכימת פתי ומשמחת לב ומאירת עיניים ועומדת לעד, ואזכה להרגיש היטב נפלאות נעימת ערבת מתיקת חדושי התורה הקדושים והנוראים מאד, תורת ה' ממש שגילה הצדיק האמת המחייב כל העולמות, ואזכה להנות ולהתענג בדברי תורתו הקדושה עד אשר אקוץ ואמאס בחיי עולם הזה ובתאוותיו והבליו, ויתבטלו כל חיי עולם הזה אצלי לגמרי על-ידי עצם ההנאה והתענוג והשעשוע שאזכה להנות ולהתענג מדברי תורתו הקדושה והנוראה אשר

כל דבריו חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד, ונחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים. כי באמת מרחוק נראה לי בדעתי נעימת עמקות דברי תורתו, אשר כל דבור ודבור עולה עד אין סוף ויורד עד אין תכלית ומקשר ומחבר וכולל כל העולמות יחד, ונותן עצות נפלאות לכל דרי מעלה ודרי מטה איך לזכות להכיר אותך ותברך ולהתדבק בך באמת. מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, ואם היינו זוכים לשמע ולהטות אזנינו ולבנו היטב לדבור אחד מתורתך הקדושה אשר גלית לנו על-ידי הצדיק האמת בחינת משה, היינו מתבטלים לגמרי. אך בעוונותינו הרבים אין אנו זוכים להכניס הדעת בלב ולבטל תאוות הלב על-ידי זה, כי לבנו מלא מחשבות חוץ, תאוות ובלבולים והרהורים ועקמימות שלב, עד אשר לבנו רחוק מאד מדברי תורתך הקדושה, על-כן אנו מרגישים נעימות מתיקות אמרותיה הטהורות. רחם עלינו וזכנו להתדבק בך ובתורתך ובמעוונותיך הקדושים לעולם ועד, לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו מעתה ועד עולם, אמן סלה.

עצות ותפילות

(לקוטי עצות - סבלנות, אות ח')

צריך שתדע שבכל הצרות והיסורין שבעולם יש בהם איזה הרחבה, מלבד מה שמצפים שבחסדו יושע ויבטל הצרה לגמרי. אך גם בצרה בעצמה בודאי יש בה איזה הרחבה. ותסתכל על זה היטב ועל-ידי זה תוכל לסבול ולקבל כל מה שעובר עליך כל ימך באהבה ולא תתבהל משום דבר, ועל-ידי זה תוכל להתקרב אליו יתברך תמיד בכל מה שעובר עליך ועל-ידי זה יושע לך השם יתברך.

... "בקראי ענני אלקי צדקי בצר הרחבת לי חנני ושמע תפלתי". רבונו של עולם, מלא רחמים, טוב ומטיב לכל. זכני ועזרני ופתח עיני ולבי ודעתי שאזכה תמיד להסתכל על הטובות וההרחבות שאתה מטיב עמי ומרחיב לי גם בתוך הצרה והמצוקה בעצמה, אשר רק על-ידי זה יש לי חיות וקיום בתוך מעוף מצוקותי וצרותי, צרות הנפש והגוף, אשר סבוני גם סבובני כתרוני והדריכוני, אשר כמעט אין דרך לנטות ימין ושמאל, אשר איני יודע להיכן לברח ממני בעצמי. כי אנכי בעצמי סבותי בנפשי כל מה שעובר עלי, בעוונותי הרבים ובמעשי הרעים ומחשבותי המגנות, ואף-על-פי-כן חסדך לא הסרת ממני. "חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי". כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי לולי חסדך הנפלא והנורא והנשגב אשר אתה גומל עמי בכל-עת, כבר אבדתי בעיני, "לולא ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי".

ואחרי אשר חסדך ורחמיך רבים ועצומים עלי כל כך, עזרני והושיעני שאזכה להרגיש ולראות ולהכיר בכל-עת חסדך וטובותיך, שאתה מטיב עמי בכל-עת ובכל שעה ורגע. ואזכה לראות ולמצא כל ההרחבות והישועות שאתה מרחיב לי גם בתוך הצרה בעצמה, רחמנא ליצלן. ועל-ידי זה אזכה לשמח בישועתך תמיד, ולהתחזק ולהתפלל לפניך תמיד, יהיה איך שיהיה. ואהיה תמיד מודה על העבר וצועק לעתיד לבא. ולא יהיה בלבי שום עקמימות כלל על הנהגותיך ודרכיך הטובים והישרים והנכוחים באמת. ובכל מה שעובר עלי ועל כל ישראל אזכה להאמין באמונה שלמה, כי צדיק וישר אתה, כי אתה מנהיג עולמך בחסד ובריותיך ברחמים כמו שכתוב, "טוב ה' לכל ורחמינו על כל מעשיו" (לקוטי תפילות א' - מתוך תפילה קל"ג).

סיפור

(ספר ימי מוהר"ת - סימן ס')

... ועמדתי לפניו [רבי נתן מספר על הסתלקות רבינו הקדוש] באותו הלילה האחרונה של ימי חייו כמה שעות רצופים אני לבדי, מן אחר חצות לילה עד אור היום, אבל לא זכיתי לשמוע ממנו שום שיחה, והכל מחמת שלא רציני להעלות על דעתי שישתלק, ולא רציני לשאול אותו כלל מה נעשה ומה נפעל וכיוצא בזה, ואני מבין עתה למפרע שהוא זכרונו לברכה היה חפץ ומשתוקק מאד שנשאל אותו ונפציר אותו על זה שיסדר לנו איזה דברים, אז היה אומר לנו, אך בעוונותינו הרבים מרובי תשוקתנו אליו עד שלא יכלנו להעלות על דעתנו הסתלקותו, על ידי זה לא הפצרנו אותו על זה כנוצר לעיל.

ועמדתי לבדי לפניו אז באותה הלילה, והוא הסתכל וחזה בי בעיניו הנוראים הרבה, וכל הסתכלות שלו, שהסתכל בי, היה כמו דבורים ממש, ואני מבין עתה כמה התחזקות וכמה עניינים מהסתכלותו בי אז ובכל עת שעובר עלי, חס ושלוש, מה שעובר, בכלל ובפרט, וה' יתברך בנפלאותיו מצילני מכלם, אני מבין, שהכל היה מרמז בהסתכלותו כי הסתכלותו הייתה כמדבר עמי על מי אתה נשאר עם כל האוצרות הגנוזים אצלך ומה יהיה נעשה עמך, כי רבים יעמדו עליך ומה יעשה חלוש כמודך וכי וכי כאלה וכאלה ויתר מזה מה שאיני יודע בעצמי הכל היה מרמז בהסתכלותו שהסתכל בי הרבה הרבה בכוונה באותה הלילה וכל הסתכלותו והסתכלותו שהסתכל בי אז היה שוהה בו איזה שעה רצופה...

(חיי מוהר"ן - סימן תפ"א)

הלבנה באת בקבלנא לפני החמה, באשר שהחמה משמשת עקרה ביום ובימות החמה, והיא צריכה לשמש בלילה ובלילות הארכים ובקור. והייתה החמה מפייסתה, שתעשה לה מלבוש, וקראו לכל החייטים, בולשבו גלאונא (מילה רוסיית), רצונו לומר גדולים וחשובים, לעשות לה מלבוש, ורצו גם החייטים הקטנים לילך, ואמרו: מאחר שאין קוראין אותנו, אין לנו לילך. ובאו החייטים הנ"ל והשיבו, שאי אפשר ליקח לה מלבוש, כי היא לפעמים קטנה ולפעמים גדולה, על כן אי אפשר לכוון מדתה. ובאו החייטים הקטנים ואמרו, שהם יכוונו מדתה ויעשו המלבוש. השיבו להם: אם החייטים הגדולים אין יכולים, איך תוכלו אתם.

פעם אחת, אמר רבינו הקדוש, שלשה דברים פעלתי אצל השם יתברך: (א) את הגדלות כבר שברתי מכס, איך שתתפללו יגידו, אי, הוא **ברסלבר**. (ב) עברה תציק לכם היא כבר לא תקבל אתכם, אפילו אם תעשו, זה יהיה **בלי ידיים ובלי רגלים**. (ג) מפרסמים של שקר לא תוכלו להביט בפרצופם, אתם כבר טעמתם מהיין **ההונגרי**. (אבני"ה ברזל - סימן כ"ו)